

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือความต้องการของผู้รับบริการ บุคลากร การศึกษานอกโรงเรียน และบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

1.1.3 เพื่อพัฒนาและเสนอรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

(1) บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 20 คน

(2) บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง จำนวน 70 คน

(3) ผู้รับบริการที่มารับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนในเขต ลาดกระบังจำนวน 1,200 คน

2) *กลุ่มตัวอย่าง* กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้แก่

(1) บุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 19 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

(2) บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง จำนวน 57 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก

(3) ผู้รับบริการที่มารับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง จำนวน 250 คน ผู้วิจัยเลือกนักศึกษาและประชาชนที่มารับบริการจากศูนย์การเรียนชุมชนเขตในลาดกระบัง โดยเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนชุมชนเขตลาดกระบัง มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1) *แบบสอบถาม* มีจำนวน 3 ชุด ชุดที่ 1 สอบถามบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 ชุดที่ 2 สอบถามบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ชุดที่ 3 สอบถามผู้รับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง ซึ่งแต่ละชุดมี 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็น กลุ่มที่ 1และกลุ่มที่ 2 สอบถามความต้องการ กลุ่มที่ 3 เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานของการจัดศูนย์การเรียนชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

2) *การสนทนากลุ่ม (Focus Group)* โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 ท่าน ต่อรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการจัดส่งและจัดเก็บแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างดังนี้ บุคลากรการศึกษาออกโรงเรียน จัดส่ง 19 ฉบับ กลับคืน 19 ฉบับ (100%)

บุคคลในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน จัดส่ง 59 ฉบับ กลับคืน 57 ฉบับ (96.61) และผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียน จัดส่ง 291 ฉบับ กลับคืน 250 ฉบับ (85.91) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จากจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้นที่จัดส่ง 369 ฉบับ ได้รับกลับคืน 326 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.35 ของแบบสอบถามที่จัดส่ง

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้วได้วิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ประมวลผล โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
- 2) การวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติ มีการปฏิบัติและไม่มีการปฏิบัติของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
- 3) การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติ ระดับปัญหาการปฏิบัติของศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4) การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น / ระดับความต้องการ ต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 5) วิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) โดยการสรุปประเด็น เรื่อง รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2.5 การนำเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง หลังจากสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนชุมชนในเขตลาดกระบัง ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 326 คน จำแนกผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 จำนวน 19 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 68.4 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 31.6 เป็นเพศชาย เกือบร้อยละ 80 ทำงานอยู่ที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต

ลาดกระบัง การศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามกว่าร้อยละ 80 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีภูมิลำเนานอกเขตลาดกระบังเกือบร้อยละ 70 สำหรับประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ อยู่ระหว่าง 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.6 และมากกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.4

2) บุคคลในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขต

ลาดกระบัง จำนวน 57 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.4 เป็นเพศชาย และร้อยละ 38.6 เป็นเพศหญิง เกือบร้อยละ 60 มีตำแหน่งกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 44.2 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 32.7 และระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 19.2 ส่วนภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถามเกือบร้อยละ 80 อยู่ในเขตลาดกระบัง

3) ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขต

ลาดกระบัง จำนวน 250 คน ผู้ตอบส่วนใหญ่ร้อยละ 63.2 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 36.8 เป็นเพศชาย เกือบร้อยละ 96 เป็นนักศึกษาด้านอาชีพ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 31.4 ประกอบอาชีพส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 21.8 และภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 2.9 ด้านการศึกษา ผู้ตอบส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 34.3 และระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 13.3 ส่วนภูมิลำเนาร้อยละ 60 อยู่ในเขตลาดกระบัง

1.3.2 ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

ผลการวิเคราะห์ สภาพการปฏิบัติ ระดับของการปฏิบัติ และระดับปัญหาในการปฏิบัติจากผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่ 1 บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4

(1) ด้านการบริหารจัดการ

ก. การปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 1) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ประชาชนทราบ (ข้อ 4) และการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ (ข้อ 7) ซึ่งทั้ง 3 ข้อ มีสภาพการปฏิบัติงานสูงถึงร้อยละ 94.7

ข. ระดับของการปฏิบัติ พบว่า ข้อ 1, 4, 8.1, 8.2, 8.3, 9, 10 และ ข้อ 12 มีการปฏิบัติในระดับมาก ข้อ 2, 3, 5, 6, 7 ข้อ 11 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ค. ระดับปัญหาการปฏิบัติ พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติปานกลาง คือ ข้อ 1, 2, 5, 7, 8, 10 และข้อ 12 ระดับน้อย คือ ข้อ 3, 4, 6, 8.2 และ ข้อ 8.3

(2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ก. การปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอนการศึกษาอาชีพ หลักสูตรอาชีพระยะสั้น (ข้อ 3.1) ร้อยละ 89.5 รองลงมาคือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2) ร้อยละ 88.8

ข. ระดับการปฏิบัติ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ กฎหมายพื้นฐานที่ควรรู้ (ข้อ 1.4) การจัดการเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์ในห้องสมุด (ข้อ 4.1) และการเชิญวิทยากรมาทำการสอนเสริมให้ความรู้เนื้อหาที่ยาก และเนื้อหาที่สลับซับซ้อน (ข้อ 5) อยู่ในระดับปานกลาง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ 4.3) อยู่ในระดับน้อย

ค. ระดับปัญหาการปฏิบัติ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับน้อย มีเพียงการจัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2) สื่อสิ่งพิมพ์ (ข้อ 4.2) และ การเชิญวิทยากร (ข้อ 5) อยู่ในระดับปานกลาง ที่น่าสนใจคือปัญหาในด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ข้อ 4.3) อยู่ในระดับมาก

(3) ด้านอาคารสถานที่

ก. การปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การพัฒนาปรับปรุงอาคาร (ข้อ 2) คิดเป็นร้อยละ 93.8 รองลงมาคือสื่อเอกสาร ตำรา วารสาร (ข้อ 3.1) คิดเป็นร้อยละ 84.2 และโต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ (ข้อ 3.3) คิดเป็นร้อยละ 83.3

ข. ระดับการปฏิบัติ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (ข้อ 1.1, 1.2 และ ข้อ 3.2) และระดับมาก (ข้อ 1.3, 2, 3.1 และข้อ 3.3)

ค. ระดับปัญหาการปฏิบัติ พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติจะมีทั้งระดับน้อย (ข้อ 1.1, 1.2 และ ข้อ 1.3) และระดับปานกลาง (ข้อ 2, 3.1, 3.2 และข้อ 3.3)

(4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ก. การปฏิบัติ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมาคือ ชุมชน/ประชาชนร่วมในการจัดหาสถานที่จัดตั้งศูนย์ฯ (ข้อ 5) คิดเป็นร้อยละ 78.9

ข. *ระดับการปฏิบัติ* พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน (ข้อ 1) และการเชิญวิทยากรมาทำการสอน เสริมให้ความรู้เนื้อหาที่ยาก และเนื้อหาที่สลับซับซ้อน (ข้อ 5) ที่อยู่ในระดับมาก

ค. *ระดับปัญหาการปฏิบัติ* พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

2) *กลุ่มที่ 2* บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนใน เขตลาดกระบัง

(1) *ด้านการบริหารจัดการ*

ก. *การปฏิบัติ* พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรช. (ข้อ 1) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ประชาชนทราบ (ข้อ 3) และการดำเนินงานการรับสมัครนักศึกษา (ข้อ 6.1) ซึ่งทั้ง 3 ข้อ มีสภาพการปฏิบัติงานสูงถึงร้อยละ 100

ข. *ระดับการปฏิบัติ* พบว่า ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นมีบางข้อ คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ (ข้อ 1) การประชุมคณะกรรมการ สรรช. (ข้อที่ 2) และครูศูนย์การเรียนรู้ปฏิบัติงานในลักษณะงานประจำ (ข้อ 8) อยู่ในระดับ มาก

ค. *ระดับปัญหาการปฏิบัติ* พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติทั้งหมด อยู่ในระดับน้อย

(2) *ด้านกิจกรรมการเรียนรู้*

ก. *การปฏิบัติ* การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอน การศึกษาอาชีพหลักสูตรอาชีพพระยะสั้น (ข้อ 3.1) คิดเป็นร้อยละ 98.2 รองลงมาคือ จัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสนใจ (ข้อ 3.2) ร้อยละ 91.5 และการจัดการเรียนรู้ตามอัชยาศัยในห้องสมุด (ข้อ 4.1) คิดเป็นร้อยละ 83.3

ข. *ระดับการปฏิบัติ* พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ค. *ระดับปัญหาการปฏิบัติ* พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับน้อย มีเพียงเรื่องสื่อการจัดการเรียนในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น (ข้อ 2.2) และการจัดการเรียนรู้ตาม อัชยาศัยในห้องสมุด (ข้อ 4.1) อยู่ในระดับปานกลาง

(3) *ด้านอาคารสถานที่*

ก. *การปฏิบัติ* พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ มุมปฏิบัติการของ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 2.3) คิดเป็นร้อยละ 97.8 รองลงมาคือสื่อเอกสาร ตำรา

วารสาร (ข้อ 4.1) คิดเป็นร้อยละ 94.6 และสถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 93.0

ข. *ระดับการปฏิบัติ* พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สื่อการเรียนด้านเอกสาร ตำราฯ (ข้อ 4.1) และมุมปฏิบัติงานของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 2.3) อยู่ในระดับมาก

ค. *ระดับปัญหาการปฏิบัติ* พบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ฯ (ข้อ 4.1) อยู่ในระดับมาก

(4) *ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน*

ก. *การปฏิบัติ* พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ชุมชนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ (ข้อ 3) คิดเป็นร้อยละ 98.1 และการประชุมวางแผนร่วมกับคณะกรรมการศรช. (ข้อ 6) คิดเป็นร้อยละ 92.9

ข. *ระดับการปฏิบัติ* พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง

ค. *ระดับปัญหาการปฏิบัติ* พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับน้อย

3) *กลุ่มที่ 3* ผู้รับบริการการศึกษาออกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขตในลาดกระบัง

(1) *ด้านการบริหารจัดการ*

ก. *การปฏิบัติ* พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การดำเนินงานธุรการในการรับสมัครนักศึกษา (ข้อ 3.1) คิดเป็นร้อยละ 91.3 รองลงมาคือ การแนะนำให้คำปรึกษา (ข้อ 3.2) คิดเป็นร้อยละ 90.6 และการจัดแผนการเรียนการสอน (ข้อ 3.3) คิดเป็นร้อยละ 87.8

ข. *ระดับการปฏิบัติ* พบว่า มีทั้งระดับน้อย (ข้อ 1, 3.3 และข้อ 5) และระดับปานกลาง (ข้อ 2, 3.1, 3.2 และข้อ 4) ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ค. *ระดับปัญหาการปฏิบัติ* มีทั้งระดับปานกลาง (ข้อ 1, 2 และข้อ 4) และระดับมาก (ข้อ 3.1, 3.2, 3.3 และ ข้อ 5)

(2) *ด้านกิจกรรมการเรียนรู้*

ก. *การปฏิบัติ* พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (ข้อ 2) มีระดับการปฏิบัติงานร้อยละ 90.7 รองลงมาคือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด (ข้อ 1.2)

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ร้อยละ 69.3 และการให้บริการ ความรู้ และข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ (ข้อ 4) คิดเป็นร้อยละ 63.4 ส่วนระดับการปฏิบัติจะอยู่ใน ระดับน้อย (ข้อ 1.1, ข้อ 1.2, ข้อ 1.3 และข้อ 4) และในระดับปานกลาง (ข้อ 1.4, 3 และข้อ 5)

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า เกือบทั้งหมดอยู่ในระดับปาน กลาง มีเพียงการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (ข้อ 2) อยู่ในระดับมาก

(3) **ด้านอาคารสถานที่**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ สถานที่ตั้งศูนย์การ เรียนชุมชนสะดวกต่อการใช้บริการ (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 83.8 รองลงมาคือมุมปฏิบัติการของครู ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 2.3) คิดเป็นร้อยละ 72.5 และอุปกรณ์ครุภัณฑ์ โต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ (ข้อ 4) คิดเป็นร้อยละ 71.4

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกในการใช้บริการ (ข้อ 1) ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

(4) **ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน**

ก. **การปฏิบัติ** พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วม ในการประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ (ข้อ 7) คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียน ร่วมกับประชาชน / ชุมชนในการพัฒนาศรช. (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 64.1 และชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้แก่ศรช. (ข้อ 6) คิดเป็นร้อยละ 61.9

ข. **ระดับการปฏิบัติ** พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ข้อ 5) ที่อยู่ในระดับน้อย

ค. **ระดับปัญหาการปฏิบัติ** พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

1.3.3 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการต่อรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเขตลาดกระบัง ของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ

1) **กลุ่มที่ 1** บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในเขตพื้นที่ศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4

(1) **ด้านการบริหารจัดการ**โดยรวมจะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อยส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก

(2) **ด้านกิจกรรมการเรียนรู้**โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านก็พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

(3) ด้านอาคารสถานที่โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก

(4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนก็เป็นที่น่าพอใจเกี่ยวกับ 3 ด้านที่ผ่านมาก็อยู่ในระดับมาก

2) กลุ่มที่ 2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง

(1) ด้านการบริหารจัดการโดยรวมจะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก

(2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านก็พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

(3) ด้านอาคารสถานที่ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก

(4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งเมื่อพิจารณารายข้อนั้นทุกข้อก็อยู่ในระดับมาก

3) กลุ่มที่ 3 ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

(1) ด้านการบริหารจัดการโดยรวมจะมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก มีข้อ 8 ให้มีการบริการด้านธุรการตลอดเวลาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

(2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านก็พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

(3) ด้านอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อส่วนใหญ่ก็อยู่ในระดับมาก มีเพียงข้อ 5 ให้มีเสาธงและเชิญธงชาติเป็นประจำทุกวัน ที่ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

(4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อนั้นระดับความคิดเห็นทุกข้อก็อยู่ในระดับมาก

ดังนั้น สรุปได้ว่า รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง มีรูปแบบก่อนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 ด้านการบริหารจัดการ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การคัดเลือกและ

การแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ประชาชนทราบ รวมทั้งการประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอนการศึกษาอาชีพ หลักสูตรอาชีพระยะสั้น รองลงมา คือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด ด้านอาคารสถานที่ การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ การพัฒนาปรับปรุงอาคาร รองลงมา คือ สื่อเอกสาร ตำรา วารสาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน รองลงมา คือ ชุมชน/ประชาชนร่วมในการจัดหาสถานที่จัดตั้ง

กลุ่มที่ 2 บุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การคัดเลือกและการแต่งตั้ง คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ประชาชนทราบ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอนการศึกษาอาชีพหลักสูตรอาชีพระยะสั้น รองลงมา คือ จัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสนใจ ด้านอาคารสถานที่ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ มุมปฏิบัติการของครูประจำศูนย์ฯ รองลงมา คือ สื่อเอกสาร ตำรา วารสาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชน รองลงมา คือ ชุมชนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้

กลุ่มที่ 3 ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขตในลาดกระบัง ด้านการบริหารจัดการ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การดำเนินงานธุรการในการรับสมัครนักศึกษา รองลงมา คือ การแนะนำให้คำปรึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับ รองลงมา คือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด ด้านอาคารสถานที่ การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกต่อการใช้บริการ รองลงมา คือ มุมปฏิบัติการของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์สรรช. รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชนในการพัฒนาสรรช.

1.3.4 ตอนที่ 4 การเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 กลุ่มบุคลากรในเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนในเขตลาดกระบัง กลุ่มผู้รับบริการจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเขต

ลาดกระบ้ง ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์สร้างเป็นรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง ซึ่งรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน หลังการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เชี่ยวชาญมีรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบ้ง โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาจากระบบการศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 1 คน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต 6 คน ผู้เชี่ยวชาญระดับ 8 3 คน รวมผู้เชี่ยวชาญ 12 คน ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญแล้วได้นำมาปรับรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ขึ้น โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการ* ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง ด้านการบริหารจัดการ สรุปได้ดังนี้ ควรให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด โดยให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชนตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผน/โครงการตอบสนองความต้องการของประชาชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรเป็นแหล่งศูนย์กลางการให้คำปรึกษา แนะนำให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และการให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และการให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จากนั้นให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้รับรู้และสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2) *ด้านกิจกรรมการเรียนรู้* ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการสอนวิชาชีพ มีการสอนหลักสูตรระยะสั้นแก่กลุ่มสนใจที่หลากหลาย และตรงกับความต้องการของชุมชน มีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเรียนไว้อย่างครบครัน และมีการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากสถานการณ์จริงหรือจำลองจากสถานการณ์จริง

3) *ด้านอาคารสถานที่* ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบ้ง ด้านอาคารสถานที่ สรุปได้ดังนี้ สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ในแหล่งชุมชน และในใจกลางชุมชน เพื่อนักศึกษาจะได้สะดวกในการเดินทาง และภายใน

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ รวมทั้งจัดวางหนังสือตำราเรียนวิชาการ คู่มือ หนังสืออ้างอิง ชุดวิชา มีบริการสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ETV TV ฯลฯ และจัดแสดงข้อมูลสถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัสดุ ครุภัณฑ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้เหล็กเก็บเอกสาร โต๊ะทำงาน มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายใต้บรรยากาศที่ร่มรื่น มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด และ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษา

4) *ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน* ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นการ จัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สรุปได้ดังนี้ ควร ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดจัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการ วางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นวิทยากรท้องถิ่น และบริจาคทรัพย์สินอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ

2. อภิปรายผล

2.1 *สภาพ และปัญหาการดำเนินงานการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในเขตลาดกระบัง*
4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการ ทำงานร่วมกับชุมชน

2.1.1 *ด้านการบริหารจัดการ* พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การดำเนินงาน ชุกรการในการรับสมัครนักศึกษา รองลงมา คือ การแนะนำให้คำปรึกษา และการจัดแผนการเรียน การสอน ส่วนระดับการปฏิบัติจะมีทั้งระดับน้อย และระดับปานกลาง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และ ระดับปัญหาการปฏิบัติจะมีทั้งระดับปานกลาง และระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเดช มนตรีพงษ์ (2542 : 122-123) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครู ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า บทบาทที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และบทบาทที่คาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านในบทบาทที่เป็นจริง ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเห็นว่า ครูศูนย์การ เรียนชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ดมีบทบาทด้านการให้คำปรึกษาแนะนำมากที่สุด รองลงมา คือ ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการประเมินผล และสรุปผลการปฏิบัติงานด้านการประสานงานเครือข่าย ด้านการสำรวจข้อมูล ด้านการจัดทำแผน และโครงการ และด้านการประชาสัมพันธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา วิเศษ (2545:

บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ พบว่า ปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและความต้องการในการรับบริการตามความคิดเห็นของนักศึกษา คือ ปัญหาด้านสื่อหนังสือแบบเรียนไม่เพียงพอให้นักศึกษาขี้นเรียน ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลข้อสอบ แบบวัดผลไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน ปัญหาด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนักศึกษาในการประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษายังไม่ทั่วถึง ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่น่าสนใจ และปัญหาด้านครูผู้สอน ไม่พัฒนาการพบกลุ่มให้ทันสมัยสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

2.1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุด คือ การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รองลงมา คือ จัดฝึกอบรมต่อต้านยาเสพติด และการให้บริการความรู้ และข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ส่วนระดับการปฏิบัติจะอยู่ทั้งในระดับน้อย และในระดับปานกลาง และระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา วิเศษ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ พบว่า ปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญและความต้องการในการรับบริการตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับแต่ละด้านของปัญหาจากมากไปน้อย คือ ปัญหาด้านสื่อหนังสือแบบเรียนไม่เพียงพอให้นักศึกษาขี้นเรียน ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลข้อสอบ แบบวัดผลไม่ตรงกับเนื้อหาที่เรียน ปัญหาด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนักศึกษาในการประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษายังไม่ทั่วถึง ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่น่าสนใจ และปัญหาด้านครูผู้สอน ไม่พัฒนาการพบกลุ่มให้ทันสมัยสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา โสมคำ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ส่วนปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง และด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม

2.1.3 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกต่อการใช้บริการ รองลงมาคือ มุมปฏิบัติการของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และอุปกรณ์ครุภัณฑ์ โต๊ะเก้าอี้ที่วางหนังสือ ส่วนระดับการปฏิบัติทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง และระดับปัญหาการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสะดวกในการใช้บริการ ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรงค์ษ์ เนียงตะวัน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนกับความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามความคิดเห็นของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้ใช้บริการ พบว่า สถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังไม่เหมาะสม

2.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การปฏิบัติที่มีสูงสุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์สรรช. รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกับประชาชน/ชุมชนในการพัฒนาสรรช. ส่วนระดับการปฏิบัติเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับปัญหาการปฏิบัตินั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาลินี สุทธิเดช (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสังกัดการศึกษานอกโรงเรียน 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ประชาชนมีส่วนร่วมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยการเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน หรือกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร คำเวบุญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และ ความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ความต้องการ/ความคิดเห็นต่อรูปแบบการดำเนินงานการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง โดยรวมทั้ง 3 กลุ่ม แต่ละด้าน พบว่า

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการ ความต้องการของผู้รับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด ค่าเฉลี่ยรองลงมา

คือ การให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา วิเศษ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความต้องการ ด้านครูผู้สอน ครูมีบุคลิกภาพ แต่งกายดี มีไหวพริบปฏิภาณและเป็นกันเอง ควบคุมอารมณ์ได้

2.2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ความต้องการของผู้รับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ให้มีการประยุกต์หรือบูรณาการเนื้อหาวิชาที่ยากและเนื้อหาที่สลับซับซ้อน ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา วิเศษ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ และความต้องการในการบริการของนักศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความต้องการในการรับบริการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงทุกคน ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับนักศึกษา คือ นักศึกษาต้องการให้กำหนดตารางกิจกรรมแผนการปฏิบัติงานที่แน่นอนชัดเจน

2.2.3 ด้านอาคารสถานที่ ความต้องการของผู้รับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ บริเวณพื้นที่ภายในอาคารของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีแสงสว่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรงค์ เกียงตะวัน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนกับความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ตามความคิดเห็นของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้ใช้บริการ พบว่า สถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังไม่เหมาะสม

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ความต้องการของผู้รับบริการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามผล ค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร คำเวณูญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และ ความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 รูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเขตลาดกระบัง

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้เชี่ยวชาญ เรื่องรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง ในด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ ดังนี้

2.3.1 ด้านการบริหารจัดการ ควรให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชนและแผนของต้นสังกัด โดยให้มีการสำรวจสภาพและปัญหาของชุมชนตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผน/โครงการตอบสนองความต้องการของประชาชนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรเป็นแหล่งศูนย์กลางการให้คำปรึกษาแนะนำให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และมีการให้บริการสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และการให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แก่คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จากนั้นให้คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้รับรู้และสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำผู้รู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสายโรจน์ มณีกุล (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยความต้องการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด รองลงมาคือ การอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและเครือข่าย

2.3.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรให้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสามัญทุกระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย มีการสอนวิชาชีพ มีการสอนหลักสูตรระยะสั้นแก่กลุ่มสนใจที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของชุมชน มีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเรียนไว้อย่างครบครัน และมีการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากสถานการณ์จริงหรือจำลองจากสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา โสมคำ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม

มีปัญหาสูงที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ส่วนปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง และด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนเสริม

2.3.3 ด้านอาคารสถานที่ สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ในแหล่งชุมชน และในใจกลางชุมชน เพื่อนักศึกษาจะได้สะดวกในการเดินทาง และภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีพื้นที่สำหรับการติดต่อและบริการ รวมทั้งจัดวางหนังสือตำราเรียนวิชาการ คู่มือหนังสืออ้างอิง ชุดวิชา มีบริการสื่อการเรียนรู้ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ETV TV ฯลฯ และจัดแสดงข้อมูลสถิติ โครงสร้าง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัสดุ ครุภัณฑ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ตู้เหล็กเก็บเอกสาร โต๊ะทำงาน มีบริเวณสำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ภายใต้บรรยากาศที่ร่มรื่น มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาด และ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรงค์ เขียงตะวัน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนกับความต้องการใช้ประโยชน์ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ตามความคิดเห็นของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้ใช้บริการ พบว่า สถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ยังไม่เหมาะสม การให้บริการสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ ขาดการประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชนน้อย

2.3.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดจัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นวิทยากรท้องถิ่น และบริจาคทรัพย์สินอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้ ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร คำเวญญู (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี ใน 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วมในด้านดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และ ความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อการมีส่วนร่วมในงานการศึกษานอกโรงเรียนด้านการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีมี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติกับ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต ดังนี้

3.1.1 ด้านการบริหารจัดการ ควรให้มีการอบรมครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ได้เรียนรู้ เรื่องการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการจัดทำแผน/โครงการเพื่อเสนอเข้าสู่แผนของชุมชน และแผนของต้นสังกัด

3.1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และสายอาชีพ โดยมีการสอนหลักสูตรระยะสั้นแก่กลุ่มที่สนใจ

3.1.3 ด้านอาคารสถานที่ สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอยู่ในแหล่งใจกลางชุมชน และมีสถานที่สำหรับบริการสื่อการเรียนรู้ มีพื้นที่จัดกิจกรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้ สถานที่สะอาดและร่มรื่น

3.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรตอบสนองความต้องการของชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3.2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบที่ได้จากการวิจัยไปทดลองจัดในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเขตลาดกระบัง

3.2.3 ควรมีการศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีการดำเนินการจัดการศึกษาสายสามัญทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และสายอาชีพหลักสูตรระยะสั้น สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนมากน้อยอย่างไร

3.2.4 ควรมีการศึกษาความต้องการและปริมาณการใช้สื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และผลจากการใช้สื่อของผู้รับบริการส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร